

но з табл., проби, що відповідають рекультивованим ґрунтам, мають меншу гідролітичну кислотність (3,15-9,45 мг екв/100 г ґрунту) за перегорілі породи (10,15-16,80 мг екв/100 г ґрунту).

Ґрунт, який має значну гідролітичну кислотність, по-різному впливає на ріст та розвиток багатьох рослин. Для того, щоб створити сприятливі умови для розвитку рослин у такому ґрунті, необхідно змінити його кислотність.

Висновки. Отже, внаслідок здійснених фізико-хімічних досліджень рекультивованих ґрунтів та перегорілих порід терикона Нововолинського гірничопромислового району встановлено:

1. На перегорілих породах, на відміну від рекультивованих порід, відсутня рослинність.
2. Згідно з градацією гумусованості, рекультивовані ґрунти можна віднести до групи низькогумусних, перегорілі породи відповідають високогумусним ґрунтам.
3. Перегорілі породи насичені N (легкогідролізованим) та Ca^{2+} , Mg^{2+} , K_2O , P_2O_5 .
4. У перегорілих породах підвищений рівень кислотності, для яких рН водної витяжки 2,46-3,81.
5. Гідролітична кислотність перегорілих порід значно перевищує показники рекультивованих ґрунтів і становить 10,15-16,80 мг екв/100 г ґрунту.
6. У рекультивованих ґрунтах досліджуваного терикону виявлено середній ступінь кислотності ґрунтів, а у перегорілих породах – дуже високий.

Література

1. Кучерявий В.П. Фітомеліорація : навч. посібник. – Львів : Вид-во "Світ", 2003. – 540 с.
2. Мякина Н.Б., Аринушкина Е.В. Методическое пособие для чтения результатов химических анализов почв. – М. : Изд-во Моск. ун-та, – 1979. – 62 с.
3. Лабораторний практикум з ґрунтознавства. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка. – 2003. – 62 с.
4. Снітинський В.В., Якобчук В.Ф. Ґрунтознавство з основами агрохімії та геоботаніки : навч. посібник. – 2-ге вид. [випр. й доп.]. – Львів : Аверс, 2006. – 312 с.

УДК 551.582.1

Асист. Т.М. Левусь – НЛТУ України, м. Львів

"КАРПАТАРІЙ" – ВИСОКОГІРНІ ЛАНДШАФТИ КАРПАТСЬКИХ БЕСКИД У МІНІАТЮРІ

Висвітлено принципи та біологічні особливості створення кам'янистого саду – "Карпатарію" як моделі високогірних карпатських ландшафтів. Перераховано рослини, які за біологічними особливостями найкраще підходять для створення кам'янистих садів та вирощування їх у екстремальних умовах. Виявлено, що вони добре вкорінюються, швидко заповнюють простір між камінням, невибагливі до умов зволоження та родючості ґрунту. Поеднання чагарникових і трав'яних рослин у кам'янистих композиціях забезпечить високий декоративний ефект цієї ділянки парку.

Ключові слова: сад, альпінарій, рокарій, інвентаризація, трав'яниста і чагарникова рослинність.

Assist. T.M. Levus', Assistant – NUFWT of Ukraine, L'viv

"Karpatariy" – alpine landscapes of Carpathians Beskid in miniature

Principles and biological features of creation of stony garden light up – "Karpatariy" as models of alpine landscapes of Carpathians. Plants which after biological features better in all befit for creation of stony gardens and growing of them in extreme terms are transferred. It is discovered that they are well rooted in, quickly fill space between stone, unpretentious to the terms moistening and to fertility of soil. Combination of shrub and grass plants in stony compositions will provide the high decorative effect of this area of park.

Keywords: garden, rock garden, taking of inventory, grassy and shrub vegetation.

Вступ. "Карпатарій" – місцевий тип альпінарію, рокарію, різновид кам'янистого саду, притаманний високогірному поясу карпатського регіону. Розроблення цього об'єкта здійснювали у рамках виконання госпдоговірної теми ГД 08.11-27-07 "Наукове обґрунтування ландшафтного облаштування еколого-ботанічного стаціонару "Бескиди" біологічного факультету Дрогобицького державного педагогічного університету ім. Івана Франка". Роботу виконували у відокремленій частині парку у м. Трускавці, площею близько 5 га, межі якої прилягають як до забудови різного функціонального призначення (санаторій, приватні будівлі), так і до паркового масиву. Хоча парк вважають старовинним і характеризується певними композиційними особливостями, ділянка, відведена під реконструкцію та створення стаціонару, являє собою загущені малоцінні насадження на складному рельєфі, наявним водним потоком, що дає змогу розвинути тут експозицію різноманітних природних фітоценозів. Зручним для створення кам'янистого саду – "Карпатарію" виявився південно-східний схил узгір'я.

Постановка завдання. Відповідно до угоди, яка визначала перелік робіт, які потрібно виконати, було здійснено інвентаризацію насаджень окресленої ділянки парку: визначені основні таксаційні показники деревостану (вік дерев, висота, діаметр, проекція крони), а також оцінено їхній санітарний стан. Всі дерева наносили на опорний план та позначали цифрами відповідно до номера за інвентаризаційною відомістю. На основі зібраних даних було складено опорний план території та відомість інвентаризації. Кінцевий етап роботи полягав у розробленні проекту реконструкції паркових насаджень з метою створення еколого-ботанічного стаціонару як моделі природних лісових фітоценозів Карпатських Бескид [1, 2].

Виклад основного матеріалу. Запроектований об'єкт розташований на не засадженому схилі стаціонару. Сформований з головного та доповнювального його кам'янистих садів, на яких експоновано чагарникову, чагарничкову та трав'яну рослинність карпатських лук і скель. Перелік рекомендованих для "Карпатарію" рослин зазначено у [3, 4]. Для посадки рекомендовано: чагарників – 16 видів; чагарничків – 6 видів; трав'яних рослин – 40 видів.

Для створення "Карпатарію" рекомендуємо карпатські граніти, які найкраще відтворюють ландшафтний характер Бескид. Різноманітні за розміром камені та брили рекомендуємо розташувати на схилі таким чином, щоб у жодному випадку не допускати симетрії та будь-якої геометричності, не властивої природним гірським ландшафтам. Камені розташовуються природ-

но, добре закріплюватися на схилах. Не допускається використання кількох різновидів каменю на одній ділянці.

Відтворення трав'яної та невисокої чагарникової і чагарничкової рослинності здійснюють з диференціюванням за природними поясами: передгірський; нижньогірський лісовий; верхньогірський лісовий; субальпійський; альпійський.

Асортимент рослин для "Карпатарию" є таким:

1. Сосна гірська, жереп – *Pinus mugo*
2. Ялівець звичайний – *Juniperus communis*.
4. Ялівець козацький – *Juniperus sabina*.
5. Тис ягідний – *Taxus baccata*
6. Сосна гірська ф. низька – *Pinus mugo* var. *pumilio*.
7. Ялівець козацький ф. тамариксоподібна – *Juniperus sabina* 'Tamariscifolia'
8. Ялівець звичайний ф. колоноподібна – *Juniperus communis* "Hibernica"
9. Рододендрон східнокарпатський – *Rhododendron kotschyi*
10. Чорниця – *Vaccinium myrtillus*
11. Буяхи – *Vaccinium uliginosum*
12. Брусниця – *Vaccinium vitis-idea*
13. Верес звичайний – *Calluna vulgaris*
14. Копитняк європейський – *Asarum europaeum*
15. Дріада восьмипелюсткова – *Dryas octopetala*
16. Армерія альпійська – *Armeria alpine*
17. Барбарис звичайний – *Berberis vulgaris*
18. Барбарис Тунберга – *Berberis thunbergii*
19. Барвінок малий – *Vinca minor*
20. Барвінок великий – *Vinca major*
21. Білоцвіт весняний – *Leucojum vernal*
22. Білоцвіт літній – *Leucojum aestivum*
23. Гвоздика альпійська – *Dianthus alpinus*
24. Глобулярія серцелиста – *Globularia cordifolia*
25. Дельфініум великоквітковий – *Delphinium grandiflorum*
26. Дельфініум польовий – *Delphinium consolida*
27. Дріоптерис австрійський – *Dryopteris austriaca*
28. Іберис вічнозелений – *Iberis sempervirens*
29. Іриси (в асорт.) – *Iris hybrida*
30. Каменеломка (вічнозелена, дерниста, тіниста, щитовидна) – *Saxifraga*
31. Кизильники (цільнокраїй, горизонтальний, багатоквітковий, блискучий) – *Cotoneaster (intergerrima, horizontalis, multiflora, lucida)*
32. Кипарисовик туєподібний – *Chamaecyparis thyoides*
33. Кипарисовик горіхоплідний – *Chamaecyparis pisifera*
34. Кипарисовик Лавсона – *Chamaecyparis lawsoniana*
35. Клематис альпійський – *Clematis alpina*
36. Дзвоник карпатський (середній, широколистий) – *Campanula carpatica*
37. Кортуза Маттіоли – *Cortusa matthioli*
38. Крокус весняний – *Crocus vernus*
39. Купина багатоквітова – *Polygonatum multiflorum*
40. Жовтець азіатський – *Ranunculus asiaticus*
41. Магонія падуболиста – *Mahonia aquifolium*
42. Мак альпійський – *Papaver alpinum*

43. Манжетка альпійська – *Alchemilla alpine*
44. Медунка білоплямиста (цукрова) – *Pulmonaria saccharata*
45. Молодило (в асорт.) – *Sempervivum*: *S. arachnoideum*, *S. tectorum*, *S. montanum*
46. Морозник – *Helleborus*: *H. niger*, *H. purpurascens*
47. Мускарі (мишачий гіацинт) – *Muscari racemosum*
48. Мильнянка лікарська – *Saponaria officinalis*
49. Незабудка альпійська – *Myosotis alpestris*
50. Костриця червона – *Festuca rubra* L.
51. Очитки (в асорт.) – *Sedum*: *S. Reflexum*, *S. album*
52. Печіночниця звичайна – *Hepatica nobilis*.
53. Підсніжник – *Galanthus nivalis*
54. Первоцвіт весняний – *Primula veris*
55. Пролісок – *Scilla bifolia*
56. Самшит вічнозелений – *Buxus sempervirens*
57. Фіалки (в асорт.) – *Viola biflora*, *V. odorata*
58. Флокс шиловидний – *Phlox subulata*, P.s. 'Maisschnee'
59. Хоста гібридна – *Hosta undulate* 'Variegata'
60. Ясколка альпійська – *Cerastium alpinum*
61. Бертсія альпійська – *Bertzia alpina*
62. Волошка синя – *Centaurea jacea*.

Наведені вище рослини за біологічними особливостями якнайкраще підходять для створення кам'янистих садів та вирощування в екстремальних умовах. Вони добре вкорінюються, швидко заповнюють простір між камінням, невибагливі до умов зволоження та родючості ґрунту. Крім того, поєднання чагарникових і трав'яних рослин у кам'янистих композиціях забезпечить високий декоративний ефект такої ділянки парку.

Література

1. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць : підручник. – Львів : Вид-во "Світ", 2005. – 456 с.
2. Герушинський З.Ю. Типологія лісів Українських Карпат : навч. посібник – Львів : Вид-во "Піраміда", 1996. – 208 с.
3. Определитель растений лесов УССР / под ред. А.Л. Бельгарда. – К. : Вища шк. Головное изд-во, 1984. – 343 с.
4. Словник таксономічних назв деревних рослин (українською, латинською, російською, англійською, німецькою мовами) / А.І. Івченко, М.Й. Мазепа, Ю.А. Мельник, В.М. Проскурницький, А.С. Мельник / під ред. В.П. Кучерявого. – Львів : Вид-во "Світ", 2001. – 148 с.

УДК 635.927

Аспір. В.М. Новосад – Волинський національний
університет ім. Лесі Українки

БИРЮЧИНА ЗВИЧАЙНА (*LIGUSTRUM VULGARE* L.) В УМОВАХ ПРИРОДНОГО АРЕАЛУ ТА В ОЗЕЛЕНЕННІ МІСТА ЛУЦЬКА

Розглянуто природне поширення бирючини звичайної в Закарпатті та у парках Волинської області, а також її використання в озелененні м. Луцька. Досліджено